# LES DIVERSES EUCARISTIES

ENTRE ELS DIVERSOS GRUPS DELS PRIMERS SEGUIDORS DE JESÚS

De la mateixa manera que no podem parlar de "***el cristianisme primitiu***", tampoc no podem parlar de "***la eucaristia***", sinó que ens veiem obligats a parlar de "***les diverses eucaristies***", gens estrany si som conscients de la pluralitat i diversitat de grups nascuts a partir del "***primitiu moviment de Jesús***".

Si voleu, podeu recordar:

- El "cristianisme primitiu", ¿va existir **un** cristianisme primitiu?
- Jesús i els seus...

Una entrevista al teòleg alemany Eugen Drewermann, publicada a **DER SPIEGEL** i que jo tenia ocasió de llegir a la revista valenciana **EL TEMPS** (2-3-92), m'obligava a repensar el tema de l'eucaristia. Totes les seves respostes em resultaven *normals* des de ja feia temps, però hi havia una que em va cridar l'atenció:`

*I l'eucaristia?*

Tampoc no la podem atribuir a Jesús. Com que era jueu, resta totalment exclòs que durant l'últim sopar un jueu com Jesús hagués donat pa als seus deixebles dient: "*Això és el meu cos que serà lliurat per vosaltres*", ni que hagués pres el calze dient: "*Això és la meva sang*".

*Però aquestes paraules figuren quasi idèntiques, en els tres primers evangelis i en els escrits de sant Pau. I encara avui és amb aquestes paraules que s'anuncia, a cada missa, la transsubstanciació als catòlics. Per què hem d'excloure que Jesús les hagués dites?*

Perquè per a un jueu, o per a qualsevol, la idea de menjar i beure carn i sang humanes és una cosa espantosa. Jesús no hauria pogut tenir mai la idea de transformar l'àpat de la Pasqua jueva, commemoració de la sortida dels hebreus d'Egipte, en un àpat durant el qual els fidels prendrien part sacramental en la vida d'un déu que ofereix la seva mort en sacrifici.

*Però no mengeu la carn amb la seva vida, és a dir, amb la seva sang...*

(Gènesi 9,4)

*Absteniu-vos de la carn sacrificada als dols, de manjar sang, de manjar animals ofegats i de les relacions sexuals il·legítimes...*

(Actes 15, 29)

**Les respostes "normals" d'en Eugen Drewermann**

Si aquestes paraules em van cridar l'atenció, era perquè ja m'havia adonat que hi havia alguna cosa que no lligava del tot bé en els relats que trobem en el Nou Testament sobre el que hem vingut a anomenar "*institució de l'eucaristia*".

Però, i si en aquest punt també tenia tota la raó en Eugen Drewermann?

Com "bon cristià", vaig posar-me a seguir el consell de Sant Ignasi (cal saber escollir els consells que seguim dels altres), el que és com l'obertura dels seus Exercicis:

**PROSUPUESTO**

**Para que así el que da los exercicios espirituales como el que los rescibe, más se ayuden y se aprovechen; se ha de presuponer que todo buen cristiano ha de ser más prompto a salvar la proposición del próximo que a condenarla; y si no la puede salvar, inquira cómo la entiende...**

ANEM, DONCS, SI VOLEU, A "INQUIRIR CÓMO LA ENTIENDE"...

## Els relats de la institució en el Nou Testament

Els trobem als evangelis de Marc (Mc 14, 22-25), de Mateu (Mt 26, 26-29) i de Lluc (Lc 22, 15-21), i a la Primera Carta de Pau als Corintis (1Cor 11, 22-26).

Si voleu veure els quatre relats en un quadre sinòptic
I si voleu més, el quadre sinòptic en el text grec...

D'una lectura atenta d'aquests textos del Nou Testament, en podem extreure -entre de moltes altres- aquestes consideracions:

- L'evangeli de Joan no en diu res en el seu relat de la cena
  - Fet més remarcable si pensem que aquest relat (el meu cos, mengeu-ne; la meva sang, bebeu-ne) l'ajudaria a mantenir la seva tesi eucarística enfront d'altres grups de seguidors de Jesús, tal com veurem més endavant.
  - ¿Coneixia aquest relat de la institució i el va substituir conscientment pel relat del "rentament dels peus"? (Jn 13, 1-17)
- En l'evangeli de Lluc trobem "dues copes" i això ens diu que l'evangelista ha barrejat dues tradicions diverses. Una d'elles, la que donaria suport als versets 15-18, ens portaria el record d'un d'aquells "*dinars alternatius*" de Jesús, en què Jesús va invitar, alçant la copa i fent-la passar, els seus seguidors a sumar-s'hi al seu "*brindis revolucionari*": No beuré més des d'ara del fruit de la vinya fins que haurà arribat el Regne de Déu
  - Recordem que per a un evangelista és ben fàcil convertir un dinar que, per les circumstàncies que fossin, va quedar grabat a la memòria dels seguidors en un "*sopar pasqual*" i introduir-hi una menció a la mort de Jesús, mort que aquest, si bé no en podia descartar la seva possibilitat, no la considerava imminent: esperava seguir viu fins que el Regne de Déu fos una realitat entre ells.

- Recordem també que l'expressió "*Regne de Déu*" tenia un fort contingut sòcio-polític
- I també que la prometença de no beure vi podia tenir un significat religiós (el vot anomenat del *nazireat*, com podem veure en el Llibre dels Nombres [cap. 6] i en la referència que trobem en el mateix evangeli de Lluc a la figura de Joan Baptista [1,15]

- Aquesta prometença de no beure vi la trobem també en el relat de Marc (i en el de Mateu que va "*a roda*" d'ell), però col·locat en un altre ordre
  - El vot del nazireat era una consagració a Déu durant un temps. Jesús en fixa el termini: quan el Regne de Déu sigui una realitat, fins que el Regne de Déu arribi en plenitud.
  - Però no és un estar a l'espera passiva, sinó (pel vot de consagració) a l'espera activa: moltes de les paràboles de Jesús són un crit a "espabilar-se", a moure's, a fer alguna cosa, a prendre iniciativa...
- El relat de Pau no parla per res del *Regne de Déu*
  - L'espera activa del Regne de Déu (no oblidem el seu contingut socio-polític) no tenia sentit a les comunitats cristianes (ja no messiàniques) establertes a les ciutats mediterrànees de l'imperi romà. Anunciar (com bona nova pels pobres) la proximitat del Regne de Déu (que era el que feia Jesús) és substituït ara per "*anunciar la mort del Senyor*".
  - Aquest canvi va començar a l'església d'Antioquia

Mc 1, 14-15 Jesús anà a Galilea i anunciava la bona nova de Déu. Deia: S'ha complert el temps i el Regne de Déu és a prop.

ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ
καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ·

Ac 6,1 Tanmateix, n'hi havia alguns de Xipre i de Cirene que, en arribar a Antioquia, anunciaven també als grecs la bona nova de Jesús, el Senyor.

ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν.

És gràcies a aquests anònims alguns de Xipre i de Cirene que nosaltres avui dia som "cristians". Gràcies al seu coratge de capgirar la predicació de Jesús: el que Jesús havia anunciat ja no tenia (entre els grecs) cap sentit; però la seva figura, que ja començava a endinsar-se en els cercles del mite, encara podia ser útil.

¿Quan -posats a fer canonitzacions- els canonitzarem?

- La mort de Jesús a la creu -una de tantes en un país ocupat-, executada sota l'acusació de "El Rei dels jueus" (Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων) (Mc 15, 26), passa a tenir un valor sacrificial: per vosaltres (1Cor), entregat... vessada per vosaltres (Lc). I d'abast universal: per molts (Mc)
  - La primera aliança, la del Sinaí, va quedar segellada unint en una mateixa sang, la dels vedells immolats, Déu (amb l'altra meitat aspergí l'altar) i el poble (Moisès va recollir la meitat de la sang en cossis... i va aspergir el poble amb la sang). No deixeu de llegir Èxode 24, 1-11.

* Pel tema de la "nova aliança", cal llegir el profeta Jeremies (31, 31-34), text que l'autor de la Carta als Hebreus citarà totalment (la citació més llarga que hi ha en el Nou Testament d'un text de l'Antic Testament)
* Marc parla, tot escaridament, d'aliança. Però, ¿és possible fer aquesta lectura: Aquesta és la sang de **la meva aliança**?

**Si vols veure aquesta possibilitat**
**Una explicació d'en Pepe Godoy**

* Marc afegeix, ignorant potser que són dues coses diferents, al sacrifici de l'aliança (Ex 24, 1-11) el sacrifici d'expiació (vessada per molts) (Lev 16).

"Juxtaposició brutal" la va anomenar Hans Colzemann, si el traductor de l'edició francesa va fer bé el seu treball: els dos atributs de "sang" (como sacrifici de l'aliança i com sacrifici expiatori) topen de nassos (la millor traducció per "*les deux attributs se heurtent*")

* Mateu, cansat potser d'anar sempre "*a roda*" de Marc, s'atreveix a afegir pel seu compte: "en remissió dels pecats"

S'estan posant els fonaments d'una teologia que molts haguéssim desitjat que mai hagués existit: la d'un Déu aïrat que exigeix la mort del seu fill

- A la versió de Mc no trobem la doble ordre de la repetició i de la commemoració

Intenta Marc una anti-institucionalització o desinstitucionalització del que ja era una banquet eucarístic? Aquesta és l'opinió d'en John Dominic Crossan: Interpretant Mc 14, 21-25 en el context de la seva teologia composicional, polèmica i gradual, arribo a la conclusió de que el que està fent l'evangelista és oposar-se a un ritu eucarístic institucionalitzat.

# Preguntes a Eugen Drewermann i les seves respostes

**On va nàixer Jesús, a Betlem o a Nataret?**

Que Jesús no va nàixer a Betlem és pràcticament segur. Natzaret era el seu poble, però no consta que hi nasqués.

**La mare de Jesús era verge?**

El naixement virginal no és ni un fet històric que es pugui basar en tetos del Nou Testament, ni un fet biològicament comprensible

**Jesús va tenir un pare biològic?**

Sí. Jesús fou engendrat i nasqué com un altre home qualsevol.

**Els prodigis que trobem en els evangelis (expulsió de dimonis, guariment de leprosos, de cecs i de paralítics, dues multiplicacions dels pns, conversió d'aigua en vi, resurrecció de morts...), ¿què va passar exactament?**

D'entrada, l'autenticitat històrica de molts relats miraculosos del Nou Testament reulta més que dubtosa... Es tracta d'imatges ue volen il·lustrar el poder que tenia Jesús d'atraure la gent.

**Els miracles que la Bíblia atribueix a Jesús serien llegenda: res no fóra veritat.**

Tampoc no es pot dir així. Una cosa pot no ser històrica i, amb tot, ser veritat. Una idea que considero molt important.

**Jesús sabia, abans de la seva mort, que ressuscitaria al tercer dia?**

Jesús creia en la resurrecció de la mateixa manera que hi creiem nosaltres els cristians. Jesús no en sabia més que nosaltres.

**La tomba de Jesús era buida? ¿Jesús va ressuscitar corporalment al tercer dia?**

Els relats pasquals no volen fonamentar la fe en la resurrecció, sinó sols interpretar-la. Proclamen, de manera figurada, que la història de Jesús no s'acaba amb la seva mort.

**Sobre l'Ascensió, ¿la televisió hauria pogut emetre aquest fenòmen?**

El meu arquebisbe considera l'Ascensió com unfet consignable en el temps i en l'espai. A mi, això em sembla una mala interpretació dels textos bíblics. Quaranta dies és un esquema bíblic que es repeteix sovint. L'Ascensió només es pot entendre com un símbol de la superació de la por hman, de la caducitat i de la destrucció. Qui hi vegi altra cosa, no és fe que professa, sinó superstició.

**Jesús va instituir tots els set sagraments de l'Església?**

Jesús no va instituir, amb seguretat, cap sagrament. Gairebé tots els teòlegs actuals ho saben.

**Quant a l'ordre de batejar d'entre tots els pobles en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant?**

> Això li ho van atribuir força després de la seva mort. ell no podia donar mai l'ordre de batejar entre tots els pobles perquè creia que la fi del món era a prop i perquè limitava la seva activitat a Israel.

**I l'eucaristia?**

Tornar

## Una possible traducció

Subject: "Mi" alianza
Date: Thu, 19 Oct 2006 12:31:40 +0200
From: "Miquel Sunyol"
To: "Pope Godoy"

*Hola:*

Estoy dando unas charlas (3) sobre la eucaristía en la parroquia de Agustí Ayats (el que estuvo con nosotros en Lamiarrita) y me he leído los "puntos" que diste. Más o menos vamos en la misma dirección.

Ya te dije que me habían gustado tus "*pequeñas precisiones lingüísticas*" y supongo que una de ellas podía ser la traducción que pones en el texto de Marcos: "*mi alianza*", que no he encontrado en otras traducciones, ni en la Schökel/Mateos. ¿Podrías decirme algo sobre esto?

Ya sabes que te estaré muy agradecido

*Miquel Sunyol*

Subject: Re: "Mi" alianza
Date: Fri, 20 Oct 2006 18:32:02 +0200
From: "Pope Godoy"
To: "Miquel Sunyol"

*Hola, Miquel:*

[...]

Pero vamos a la traducción de la que me hablas. Por lo que veo, utilizas la **NUEVA BIBLIA ESPAÑOLA**, edic. Cristiandad, 1975 o posterior. Efectivamente, allí se traduce:

> Y cogiendo una copa, pronunció la acción de gracias, se la pasó y todos bebieron. Y les dijo:
> Ésta es mi sangre, la sangre de la alianza, que se derrama por todos.

Se trata, sin duda, de una traducción perifrástica para ser leída en público. En mi opinión, quizá dice más de lo que dice el texto original.

En la edición del **NUEVO TESTAMENTO** (Mateos/Shökel), edic. Cristiandad (yo tengo la de 1987). Hubo después dificultades con la censura, etc. Pero vamos a lo nuestro.

En esa edición, Mateos traduce ya:

> Y, cogiendo una copa, pronunció una acción de gracias, se la pasó y todos bebieron de ella. Y les dijo:
> Esta es la sangre de la alianza mía, que se derrama por todos.

Por favor, yo no sería capaz de cambiar la traducción. Esta ahí y la cambió el propio Juan Mateos. Claro, en ese caso, hay que acudir al texto original.

Si puedes leerlo en griego verás que el μου (de mí) está entre τὸ αἷμά (sangre) y τῆς διαθήκης (alianza).

La pregunta que surge: ¿A quién pertenece ese μου (de mí)? ¿A "sangre" o a "alianza"?.

Creo que, en principio, son válidas estas dos traducciones:

Esta es mi sangre de la alianza que se derrama por todos.

Esta es la sangre de mi alianza que se derrama por todos.

Y una variante intensiva que añade Mateos:

Esta es la sangre de la alianza mía que se derrama por todos.

Yo no sabría explicarte ese posesivo intensivo que es necesario subrayar y que, por eso, Mateos lo pone después del sustantivo.

Mi opinión: En el contexto de Mc, donde todos han bebido ya de la copa, parece más probable que el posesivo acompañe a "alianza" y no a "sangre".

Pero no sé decirte más. De todos modos, intentaré aclarar algo más el tema con los compañeros del diccionario. Si hay algo nuevo, te lo digo.

Verás que cualquier "detalle" da para mucho. Y que siempre queda un margen bastante amplio para las opciones personales o por más conocimientos lingüísticos o por más visiones de conjunto, o por coherencia con otros temas.

En fin, Miquel, si de algo te sirve lo que te digo, me siento muy satisfecho. ¡Saluda también a AGUSTÍ!

Un abrazo de

*Pope*
Andújar, 20 de octubre de 2006

*Tornar*